

Nr 276.

Av herr **Anderson, Gustaf Iwar**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om bestridande av kostnaderna för domsagas kansli, m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 304 framlägges förslag till lag angående ändrad lydelse av 3 och 5 §§ lagen den 17 juni 1932 om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende. Lagförslaget avser att skapa befogenhet för Konungen att i administrativ ordning reglera de ekonomiska konsekvenserna av att en stads invånare bliva tingshusbyggnadsskyldiga, när staden förenas med domsaga. Av utredningen framgår att dessa ekonomiska konsekvenser reglerats genom avtal eller på annat sätt i alla utom ett av de fall, där förordnande hittills meddelats om stads förening med domsaga. För detta enda fall är lagförslagets övergångsbestämmelse tydligen avsedd. Enligt denna äger Konungen beträffande stad, som före lagens ikraftträdande förenats med domsaga, på ansökan inom sex månader från lagens ikraftträdande meddela erforderliga bestämmelser till reglering av frågan »huruvida och i vad mån staden skall utgiva ersättning till tingslag för andel i befintligt tingshus eller annan egendom», därest denna fråga icke reglerats genom avtal eller på annat sätt.

Denna övergångsbestämmelse synes ganska anmärkningsvärd.

När en stad förenas med domsaga sker icke blott en ändring i den judiciella indelningen utan även ett slags kommunal indelningsändring, varigenom staden införlivas med ett tingshusbyggnadsdistrikt. En allmän regel vid kommunala indelningsändringar lär vara att bestämmelser om de ekonomiska konsekvenserna av ändringen skola vara meddelade innan denna träder i kraft. Belysande härför är vad kommunala nybildningskommittén i sitt betänkande (sid. 148) anför i fråga om kommunernas ekonomiska mellanhavanden, nämligen att, »såvitt kommittén har sig bekant, har det icke inträffat, att Kungl. Maj:t, utan att vid förordnandet om indelningsändringen förbehåll därom gjorts, sedermera till avgörande upptagit av indelningsändring beroende ekonomiskt spörsmål av nu ifrågasvarande art». I fråga om sådana indelningsändringar, som numera regleras av indelningslagen, kan hänvisas till bestämmelserna i dennas 4 §. Där stadgas att de ekonomiska mellanhavandena mellan kommunerna skola

regleras i samband med förordnandet om ändringen. Uppgörelse i visst avseende kan visserligen verkställas senare, men i så fall skall i förordnandet ha bestämts, i vilken ordning och enligt vilka grunder en sådan uppgörelse skall ske.

Enligt svensk rätt äro alltså de ekonomiska mellanhavandena mellan de av en indelningsändring berörda kommunerna utagerade, om icke annat bestämts i förordnandet om indelningsändringen. Hovrätten över Skåne och Blekinge har också i sitt i propositionen (sid. 31) intagna yttrande i överensstämmelse med den nyss angivna principen hävdad att »sedan av Kungl. Maj:t meddelat förordnande om rådhusrätts upphörande trätt i tillämpning, de härmed sammanhängande frågorna rörande förhållandet mellan det nya tingslagets tingshusbyggnadsskyldiga inbördes torde få anses definitivt lösta, så att de ej vidare kunna upptagas till ny prövning i vare sig judiciell eller administrativ ordning».

Departementschefen synes icke ha bemött detta hovrättens resonemang. I stället har han anfört att, »då någon laglig möjlighet för närvarande icke torde föreligga att slita i sådant sammanhang uppkommen tvist om ersättning åt tingslaget, synes det vara erforderligt att Kungl. Maj:t tillerkännes rätt att bestämma härom».

Av vad ovan anförts framgår att det ekonomiska mellanhavandet mellan staden och tingslaget i det fall den föreslagna övergångsbestämmelsen åsyftar måste anses utagerat, sedan förordnandet om rådhusrätts upphörande meddelats. Departementschefen anser själv, att ingen möjlighet finnes för parterna att på rättslig väg genomdriva något på indelningsändringen grundat krav. I så fall existerar heller icke något rättsligt erkänt krav. Den föreslagna övergångsbestämmelsen avser alltså att ge den ena parten i ett ekonomiskt rättsförhållande en eljest icke existerande möjlighet att få sitt krav genomdrivet med allmänna organs medverkan. En dylik lagbestämmelse synes emellertid uppenbart stridande mot principen att lagar icke få givas retroaktiv giltighet.

Under hänvisning till det ovan anförda föreslås,

att ifrågavarande övergångsbestämmelse måtte utgå.

Stockholm den 3 juni 1942.

G. Iwar Anderson.